

Miran Špelič, *Grško-slovenski slovar Nove zaveze*, Svetopisemska družba Slovenije, Ljubljana 2002, 197 str., ISBN 961 6138-46-4.

Vsak teolog bi moral znati brati evangelij v izvirniku. Morda se zdi danes, ko imamo na razpolago toliko dobrih prevodov Svetega pisma in slovarskih pripomočkov, to temeljno načelo študija teologije nekoliko zastarelo in pretirano. Vendar bi storili usodno napako, če bi nanjo pozabili. Študij bibličnega jezika mora ostati teologu stalni izziv, saj mu odpira vedno nove in nenadomestljive vpogledne v razumevanje zapisane Božje besede. Čeprav prevajalca Svetega pisma zavezuje zavest navdihnjenosti in svetost Knjige vseh knjig k absolutni zvestobi izvirniku, je vsak prevod vendarle že neke vrste interpretacija originalnega jezika. Da bi lahko prevajalec na razumljiv način približati bralcu stara biblična besedila, ki so bogata različnimi literarnimi, slogovnimi in strukturnimi posebnostmi, se mora stalno odločati med zvestobo originalnemu jeziku in zahtevami in možnostim sodobnih jezikov. Tako pri enem kot pri drugem si mora prizadevati za vzajemnost med vsebino in obliko, kar pa lahko vodi tudi do subjektivnih odločitev.

Potreba po uvajanju študentov teologije v svet biblične grščine je vodila fr. Mirana Špeliča OFM, asistenta za patrologijo na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani, da je pripravil grško-slovenski slovar

kot osnovni in prepotrebni pripomoček za študijski Svetega pisma, patrologije in dogmatike. Za predlogo pri sestavi slovarja je Špelič uporabljal sloviti francoski in angleški slovar novozavezne grščine (J.-C. Ingelaere, *Dictionnaire Grec-Français du Nouveau Testament*, Paris 1996; B. M. Newman, *A Concise Greek English Dictionary of the New Testament*, Stuttgart 1993). Glede slovenske terminologije se opira na *Slovenski standardni prevod Svetega pisma* (1996), pri čemer pa na prvem mestu upošteva leksikografska orodja in šele potem obstoječe prevode.

Slovar vsebuje preko 5000 gesel. Pri posameznih geslih skuša izhajati iz prvotnega etimološkega pomena. Določeni prevodi so ilustrirani z navedkom svetopisemskega mesta. Geslo je opremljeno tudi z različnimi znakovnimi kazalkami, ki zelo povečajo preglednost slovarja. Tako so s posebnim znakom označena osebna in geografska imena ter besede, ki se v Novi zavezi pojavijo 15-krat in več. Vsa gesla pa so oštevilčena po konkordanci J. Stronga (*The New Strong's Exhaustive Concordance of Boble*, London 1995). Slovar je zelo bogat z različnimi glagolskimi oblikami, ki so kratko analizirane.

Odlika novega slovarja je v njegovi preglednosti in jezikovni sodobnosti. Slovar je zapolnil veliko praznino na tem področju, saj bo minilo že skoraj 90. let odkar je Anton Dokler v sodelovanju s profesorjema na škofijski gimnaziji v

Šentvidu nad Ljubljano, Breznikarjem in Jeretom, izdal zadnji Grško-slovenski slovar (Ljubljana 1915). Po drugi svetovni vojni je bil slovar iz ideoloških razlogov odstranjen iz knjigarniških polic. Šele v osemdesetih letih so slovar ponatisnili v Trstu, a je bil vse do prvega ponatisa v Ljubljani leta 1998 Slovencem v domovini težko dostopen. Doklerjev slovar je še danes izredno uporaben priročnik za pouk grščine. Vendar je od časa njegovega nastanka v raziskovanju razvoja grškega jezika in bibličnih znanosti prišlo do novih odkritij. Tudi slovenski jezik kot živ organizem je doživel v tem času določen razvoj.

Špeličev slovar se opira na Doklerjevo obravnavo novzaveznih gesel, pri tem pa upošteva današnja slovenistična in prevajalska načela. Avtorju, ki je med drugim tudi izkušen prevajalec iz latinščine in drugih romanskih jezikov, je uspelo na kratek in precizen način, s čutom za lep slovenski jezik, izluščiti temeljne pomene posameznih gesel.

Slovar je nastal v sklopu raziskovalnega projekta pri Katedri za Sveto pismo in judovstvo, njegovo izdajo in distribucijo pa je prevzela Svetopisemska družba Slovenije. Slovar bo gotovo postal nepogrešljiv pripomoček ne samo za študente teologije in duhovnike, temveč za vsakogar, ki bi radi začutili čar jezika katerem so bile zapisane besede Razodetja, ki so spremenile svet.

Maksimilijan Matjaž

Häring Bernhard, *Svobodni v Kristusu. Moralna teologija za dejavno vsakdanje krščansko življenje*, 3 zv. (405 + 484 + 488 str.), Mohorjeva družba, Celje 2001, ISBN 961-218-308-2 (zv. 1), 961-218-356-2 (zv. 2), 961-218-357-0 (zv. 3).

Sredi novembra l. 2001 je izšel prevod moralne teologije Bernhar-da Häringa, redemptorista in svetovno znanega moralnega teologa. Delo bi gotovo zaslužilo takojšno predstavitev tudi v slovenskem znanstvenem tisku, kar se, žal, dogaja šele sedaj. Avtor in njegovo delo zaradi tega nista izgubila na veljavi, prikrajšani smo bili tisti, ki gremo brezbržno mimo bogatega življenjskega in znanstvenega izkustva človeka, ki je zaznamoval ljudi, s katerimi se je osebno ali prek knjig srečaval, čas, v katerem je deloval, teološko misel, s katero se je ukvarjal v življenju. Anton Mlinar je v 3. knjigi napisal obsiren in izčrpen prikaz Häringovega življenja in dela (423-487), ki bo gotovo bralca spodbudil k nadaljnjem študiju samega dela oziroma prevoda. Delo so prevedli Jože Lebar, Milena Turnšek in Anton Mlinar, ki je tudi skrbel za redakcijo celotnega besedila. Maja 1996 je B. Häring predaval v Ljubljani. Tedaj je tudi izšla njegova knjiga *Videl sem tvoje solze* (MD), pozneje še *Na varnem in svoboden* (1999).

Življenje B. Häringa je bilo izredno razgibano in bogato. Rodil se je l. 1912 v Böttingenu (Schwarzwald), 1933 je stopil v redovno